

Hafta içinden notlar

Edebiyat bizde başı boş bir meslektir

Bizde, akli erenin ermiyenin burnunu soktuğu, hiçbir hazırlığa lüzum görmeden hakkında birşeyler söylediği san'attır da

YAZAN

Halit Fahri Ozansoy

lâta dolu olduğunu gördüğüm roman için!

— Daha canlı bir üslup ve cazip bir hikâye şekli bulmalı, diyecek oldum.

Vay efendim, böyle tenkid olur mu idi? Yazar bu defa, derhal şu cevabı suratıma fırlattı:

— Efendim, ben ... filân geçmiş hayatı kaybolmaması için yaşatmak istedim.

— İyi amma, daha alâka verici bir üslupla...

— Ben evvelce de çok romanlar yazmışımdır. Fakat neşretmedim.

Artık bunun üzerine dayanmadım.

— Yazık, dedim, neşretmeli idiniz! Keşki on roman yazıp da neşretmenin yerine, iyice işliyerek, uğraşarak, herkesin zevk alabileceği ve az çok yeni sayılabilecek bir tek roman yazsa idiniz ve bunu neşretse idiniz!

Fakat hayretim daha bitmiyormuş! Dostum bu sefer bana, Peyami Safanın bu şık dosya içindeki romanın yazısını dinle (Devamı Sayfa 7, Sü. 6 da)

eda ile başlıyordu. Fakat iki tabii ve kısa cümleden sonra, birdenbire, uzun ve uzunluğu kadar kelimeleri bakımından hayret uyandıran bir cümle ile karşılaşılıyordu.

Bu cümlede, bir kadının portresi çizilmek istenmişti. Yazarın ifadesiyle, bu kadın, düzgün vücudlu, ateş dudaklı idi, yani şu son yılların malûm ve adeta klişeleşmiş vasıflarile bir nevi edebiyatın anlattığı kadın! Ancak, cümlenin bir yerinde, bu kadının «kudretli dili» de araya karışmıştı.

Sordum:

— Ne demek bu? Kudretli dil? Şu cevabı aldım:

— Yani, gayet güzel söz söylüyor.

Cümlede, kudretli dili meydana vuran başka kelimeler ve bunu orada icap ettiren bir sebep te olmadığı cihetle, bu cevap.

Fakat umumiyetle, orta bir ifade ile ve daha ilk sayfaların da can sıkıcı bir takım tafsi-

Edebiyatı kastediyorum. Hakikaten bu, bizde, akli erenin ermiyenin burnunu soktuğu, hiç bir hazırlığa lüzum görmeden hakkında söylyecek eğri veya doğru bir şeyler bulduğu, her sohbe ve her meclise salıplapı girebilen bir sanat ve bir meslektir. Bir mühendis hesabı yanlış tutup ta binayı yahud yolu çarpık yaparsa ayıptır, mazur görülemez. Esasen, bu işin ehli olmayan da karışmağa cesaret edemez.

Fakat edebiyat öyle değildir. Akhna esen, yirmi yıllık doktorluğu, otuz yıllık kimyakerliği, kırk yıllık tüccarlığı veya ta pu memurluğu sonunda, gü nün birinde, birden, bir Tanrı ilhamile şair, romancı, tiyatro yazarı veya sanat tenkidcisi olabilir!

Ne zaman hazırlanmış nereden hazırlanmış, bunca senedir kapalı duran yahud kapalı tuttuğu bu parlak istidadı, hattâ dehâsı nasıl olmuş ta böyle anlaşıncı kendisini belli etmiş ve meşhur masaldaki şehzade gibi, kırk yıl mı, elli yıl mı, yüz yıl mı, hasılı sayısız uzun yıllardanberi uyuyan güzel ve bâkir sultanı uyandırmaya gelmiş tir. Uyanan sanat, edebiyat olacaktır!. Fakat uyanacak mı?.. Ayakları yorgun ve saçları ağarmış olan ziyaretcide onu sahdan uyandırabilmeğe kudret var mı? Bu, ne geç ziyarettir!

Peki, neden böyledir? Neden bazı kimseler, edebiyatın, öyle, mektepte öğrenilen üç buçuk metinle bütün incelikleri kavranabilen bir sanat olduğuna inanmışlardır? Neden, gönülle-re istediği anda şair, canları sıkıldığı zaman hikâyeci, bir hevесе kapıldılar mı romancı ve bir iddiaya girdiler mi tiyatro yazarı olabiliyorlar? Yahud, daha doğrusu, oldum sanıyorlar! Gülünç diyeceksiniz. Evet, gülünç! Fakat insanlara bir takım manyalarından ve zaafılarından ancak kuvvetli bir irade kurtarabiliyor.

Geçenlerde, tanıdığım bir zat, bir fen adamı, beni görmeye geldi. Elinde, ihtimal Haşet Kitabevinden alınmış, gayet zarif ve büyük siyah cildi, içinde yaprakları kalın ve parlak hal kalara geçirilmiş mükemmel bir dorya-blok vardı.

— Bir roman yazdım da, size göstermek isterdim. Ve fikrinizi sormak...

Bu başlangıç hoşuma gitmedi. Çünkü böyle meraklıların sizden mutlaka hayranlık cümleleri beklediklerini, en ufak bir tenkide karşı yüzlerindeki hatların bozulduğunu, kaşlarının hafifçe çatıldığını ve dudaklarında henüz ses haline gelmiş yenen gıllı bir şikâyet titrediğini tecrübemle biliyordum.

Romanın ilk sayfasına şöyle vaba şaşmamak kabil değildi.. bir göz attım. Tam klâsik bir

